

1910 nov. 8

Gr. Tisza Istvánnak Gajári Ödön szerkesztőhöz intézett hírlapi nyílt levele az „Az Ujság”-ban (Tisza István gróf a román kérdéstről) a „magyar-román békeakció” tárgyában¹

Az utóbbi időben többször volt szó a sajtóban a román-magyar békéltetés ügyéről. Mindenkor oly forrásból, amely a mozgalomnak komolysága iránt jogos kétséget támaszthatott. Az ügy érdekében igen kívánatos volt, hogy a megindult akciót Tisza István gróf a hozzánk küldött nyilatkozattal igaz világításba helyezze. Az ő felvilágosításai után komoly figyelemmel és reménységgel várja minden elfogulatlan politikus hazafi a további fejleményeket.

Tisza István grófnak lapunk szerkesztőjéhez intézett levelét íme szó szerint közöljük:

Kedves barátom!

A hazai románság helyzetére, hivatására és politikai kciójára vonatkozó nézeteimet ismételen kifejeztem a közelmúltban a nagy nyilvánosság előtt. Ez alkalommal jeleztem is, hogy a félreértések eloszlatására, az ellentétek kiküszöbölésére, a nacionalista izgatás abbahagyására, s ezzel kapcsolatban a teljesíthető kívánságok megadására elérkezettnek vélem az időt.

Azóta hallgattam, mert azok a bizalmas eszmecserék, amelyek — részben talán az én felszólásaim következtében is — megindultak, még nem valók a nyilvánosság elé, s azok időelőtti feszegetése a célt veszélyezteti.

Az ügy érdeméről most sem kívánok beszélni, de az „Az Ujság” utolsó számai olyan megjegyzések kíséretében szellőztették a hazai románság egyes irányadó személyiségei által folyamatba tett békeakciót, hogy ezek kapcsán kérem kell az alábbiak szíves közzétételét.

A nemzetiségi kérdés egész nemzeti politikánk egyik sarkalatos kérdése. A magyar nemzet hivatását csak úgy töltheti be, és jövőjét biztos alapra akkor helyezi, ha ezt a nagy problémát meg tudja oldani.

Szigorral, ha kell, — a megértés és megnyerés útján, ahol csak lehet, kell biztosítanunk, hogy ez ország minden polgára meghajoljon a magyar nemzet politikai egységére alapított magyar állam-észme előtt. És a megértés sehol sem indokoltabb, mint a magyar és román között. Hiszen e két népfaj az őket környező szláv tengerben izoláltan áll, s egymás természetes szövetségeseül van temrtve.

A hazánkban élő románságnak meg kell értenie, hogy azzal szolgálja a román faj ideáljait, és úgy elégítheti ki minden jogosult érdekét, ha fenntartás és utógondolat nélkül a létező jogállapot talajára helyezkedik, s nem gyengíteni, hanem erősíteni törekszik Románia legbiztosabb érdek-társát és támaszát, a magyar nemzetet.

Dicséretre méltó hazafias munkát végez, aki ez üdvös fordulat előfeltételeinek biztosítására törekszik, és bizonyára nem gáncsol és gúnyt érdemelnek azok a román férfiak, akik becsületes, komoly szándékkal szentelték magukat a nemes feladatnak. Hogy sikerrel fog-e fáradozásuk járni, arról még nem beszélhetünk, de igényt tarthatnak minden komolyan gondolkozó magyar ember rokonszenvére, és bizonyára nem tévedek, ha afelől kívánom őket megnyugtatni, hogy a magyar állam egységét és nemzeti jellegét nem sértő minden kívánságuk valóban testvéries fogadtatásra fog találni.

Tisza István

¹ Az irat címe és lelőhelye: *Tisza István gróf a román kérdéstről*. — Az Ujság 1910. nov. 8; 265. sz. 2–3. l., ill. *Scrisoarea contelui St. Tisza către „Az Ujság”*. — Gr. Tisza István levele az „Az Ujság”-hoz. — *Dragomir, S.—Mihu, I.: Spiciuri*. . . 219—220. l. — *Gajári Ödön (1852—1919) az 1903-ban Tisza István támogatására indított konzervatív polgári Az Ujság alapító főszerkesztője; volt szabadelvű párti képviselő, utóbb a főrendiház tagja:*